

27.05.2008

obowiązuje od

Stanowisko Komisji dotyczące nazwy przedsiębiorcy - radcy prawnego

Kraków, dnia 27 maja 2008r.

STANOWISKO

Komisji d/s Wykonywania Zawodu OIRP w Krakowie dotyczące nazwy przedsiębiorcy- radcy prawnego

1. Źródła prawa i materiały wykorzystane do zajęcia stanowiska

Dla przedstawienia stanowiska w sprawie, oparto się na następujących przepisach prawa:

1. kodeks cywilny- dalej „kc”
2. ustawa z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. D.U. z 2007r., nr 155, poz. 1095 ze zm.),
3. ustawa z dnia 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. D.U. nr 153, poz. 1503 z 2003 r. ze zm.)- dalej u.o.z.n.k.,
4. ustawa z dnia 22 sierpnia 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (D.U. nr 171, poz. 1206)- dalej p.n.p.r.,
5. ustawa z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (t.j. D.U. z 2002r. nr 123, poz. 1059 ze zm.),
6. Kodeks Etyki Radcy Prawnego- załącznik do Uchwały nr 5 VIII Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z 10 listopada 2007r.- dalej „Kodeks Etyki”

2. Analiza zagadnienia

Na wstępie należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 2 stanowiącym definicję działalności gospodarczej w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, radca prawny jest przedsiębiorcą. Dalej należy podnieść, co następuje:

1. podkreślenia wymaga fakt, iż zgodnie z art. 40.1 w/w ustawy, przynależność do samorządu radców prawnych jest obowiązkowa. W związku z powyższym, radca prawny jest związany uchwałami organów samorządu. Uchwałą Krajowej Rady Radców Prawnych nr 713/IV/99 z dnia 26 marca 1999r. w sprawie ustalenia treści i formy tablic informacyjnych o wykonywaniu zawodu radcy prawnego określono, iż treść tablicy winna być sporządzona w całości w języku polskim, przy czym dopuszczalne jest zamieszczenie tego samego tekstu również w języku obcym (§4 Uchwały). Z kolei §1 stanowi, jakie elementy należy umieścić na tablicy informacyjnej wymieniając: A/ napis: Kancelaria Radcy Prawnego, Kancelaria Radców Prawnych, itp. , B/ imiona i nazwiska, ewentualnie tytuły i stopnie naukowe w zakresie nauk prawnych, tytuły zawodowe, C/ określenie formy prawnej działalności (spółka cywilna, spółka jawna, spółka komandytowa), D/ nazwę własną kancelarii. Jak wynika z powołanej uchwały, radca prawny wskazując formę wykonywania zawodu radcy prawnego powinien określić ją w sposób zgodny z w/w uchwałą. Należy ponadto zaznaczyć, że treść wpisu w ewidencji działalności gospodarczej powinna wskazywać, że prowadzona działalność jest działalnością w zakresie wykonywania zawodu radcy prawnego. Przedsiębiorca jest zobowiązany takiej właśnie nazwy używać w obrocie gospodarczym. Jest to o tyle istotne, że w obrocie winna być stosowana nazwa wynikająca z wpisu do ewidencji, a biorąc pod uwagę dopuszczalność świadczenia usług prawnych także przez osoby inne niż radcowie prawni, czy adwokaci, precyzyjność w tej materii jest bardzo istotna (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 listopada 2003r. sygn. SK 22/2002 Monitor Prawniczy 2003/24). Tym wymogom nie odpowiada przyjęcie dla jednoosobowego prowadzenia działalności gospodarczej nazwy np. „KOWALSKI & PARTNERS”.

2. Każde oznaczenie firmy przedsiębiorcy jednoosobowego jest dopuszczalne, jeżeli nie koliduje z art. 43[3] kc. Nazwa firmy nie może wprowadzać w błąd „w szczególności co do osoby przedsiębiorcy, przedmiotu działalności przedsiębiorcy, miejsca działalności, źródeł zaopatrzenia. Z kolei artykuł 3 ust. 2 uoznk stanowi, że jednym z czynów nieuczciwej konkurencji jest wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa. W tym kontekście,

posługiwanie się obcojęzycznym dodatkiem w nazwie fantazyjnej firmy radcy prawnego prowadzącego jednoosobowo działalność gospodarczą „partners” prowadzi do tego, że przedstawia w swej treści oznaczenia nieprawdziwe i wprowadza w błąd co do rozmiarów prowadzonej działalności gospodarczej, a także mogące wywoływać skojarzenia co do udziału w przedsiębiorstwie innych osób, w tym obcokrajowców jest niedopuszczalne. Co więcej, w świadomości przeciętnego odbiorcy nawet obcojęzyczny dodatek „partners” wskazuje na związek z polskim rzeczownikiem „partner”. Nie wdając się w tym miejscu w rozważania dotyczące innych przesłanek wynikających z art. 3 uoznk przyjmuje się, iż przykładowe oznaczenie „KOWALSKI & PARTNERS” może skutkować naruszeniem wymienionego przepisu (tak m.in. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 3 listopada 2005r. sygn. I ACa 995/2004- LexPolonica). Regulacja uoznk stosowana jest w płaszczyźnie: przedsiębiorca - przedsiębiorca, a zatem do przewidzenia jest sytuacja, w której organy samorządu lub sądy powszechne zostaną zaangażowane w spór wynikający z naruszenia zasad uczciwej konkurencji w stosunku do innego radcy prawnego.

3. Analizując omawiane zagadnienie nie sposób pominąć pnpr stanowiącą implementację dyrektywy 2005/29/-WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotyczącej nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniającej dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE, 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady („Dyrektywa o nieuczciwych praktykach handlowych”) do polskiego systemu prawnego. Wprawdzie pnpr odnosi się do relacji: przedsiębiorca - konsument, jednakże zgodnie z przepisami ustawy o radcach prawnych, radca prawny świadczy pomoc prawną zarówno na rzecz przedsiębiorców, jak i osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej (konsumentów). Stąd też, należy rozważyć problem także i pod tym kątem, zwłaszcza, że pnpr odwołuje się w swej treści do kodeksów dobrych praktyk, przyznając ważną rolę w zwalczaniu nieuczciwych praktyk handlowych przyjmowanym w ramach organizowanej samokontroli przedsiębiorstw kodeksom postępowania – przez nadanie znaczenia prawnego regulacjom ze swojej istoty pozaprawnym, wynikającym z dobrowolnego zobowiązania się przedsiębiorstw do stosowania zasad o charakterze etycznym (tzw. Self-regulatory system - SRO – samoregulacja traktowana jako rodzaj prawa miękkiego - soft law). Są to zatem również normy etyczne i zawodowe, które nie są wprowadzane w drodze ustawowo określonej procedury stanowienia prawa i nie są egzekwowane w drodze postępowania przed sądami powszechnymi. W systemie tym, zasady określające postępowanie na rynku są ustalane, monitorowane i egzekwowane przez członków społeczności (grupy zawodowej), której postępowanie jest przedmiotem regulacji. Zgodnie z art., art. 4 i 5 pnpr, jako nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się między innymi zachowanie polegające na rozpowszechnianiu wprawdzie prawdziwych informacji, jednakże w sposób mogący wprowadzać w błąd (art. 5 ust. 2 pkt. 2 pnpr), co może u przeciętnego konsumenta spowodować zawarcie umowy, której inaczej by nie zawarł. Zaistniałą sytuację ustawodawca określa jako zniekształcanie zachowań rynkowych konsumentów. W przypadku oznaczenia przedsiębiorcy w sposób nasuwający skojarzenia z dużym rozmiarem przedsiębiorstwa przez niego prowadzonego, a także wprowadzającym w błąd oznaczeniem obcojęzycznym, należy uznać, iż do naruszenia przepisów pnpr może dojść, zwłaszcza oceniając działania przedsiębiorcy z punktu widzenia kryterium „dobrych obyczajów”, do których odwołuje się ustawodawca. W tym kontekście, na uwagę zasługuje wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 23 lutego 2006 r. (sygn. XVII Ama 118/04, Gazeta Prawna 2006/69), w którego uzasadnieniu stwierdzono, iż w stosunkach z konsumentami stosowanie dobrych obyczajów powinno być wyrażone właściwym informowaniem o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umów. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, a także wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności.

4. Do podobnych, w odniesieniu do zawartych w pkt. 2 i 3, wniosków - tym razem na kanwie art. 43[1]-[10] prowadzi lektura wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 11 stycznia 2007r. sygn. III GSK 268/2006 (Gazeta Prawna 2007/66), w którym wykluczono konstruowanie firmy przedsiębiorcy jednoosobowego będącego osobą fizyczną przez umieszczenie obok siebie imion i nazwisk dwóch osób. Jak stwierdza Naczelny Sąd Administracyjny, tzw. „dodatki fantazyjne” nie upoważniają przedsiębiorcy do stosowania ich w sposób całkowicie dowolny.

5. Ostatnie z zagadnień wymagających omówienia w ramach niniejszego opracowania nawiązuje zarówno do początkowej jego części - odnoszącej się do uchwały Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 26 marca 1999r., jak i do wspomnianych w pkt. 5 powyżej, regulacji zawartych w kodeksach etycznych. Kodeks Etyki Radcy Prawnego w Tytule 5 zawiera zapisy odnoszące się do informacji o wykonywaniu zawodu i zasady dotyczące pozyskiwania klientów. Nie ulega wątpliwości, że firma przedsiębiorcy jest jednym z elementów informujących o wykonywaniu zawodu. Art. 24 lit. B wskazuje, iż dopuszczalne jest informowanie o danych odnoszących się do formy prawnej wykonywania zawodu wraz z oznaczeniem ją indywidualizującym oraz informacji o stałej współpracy z innymi radcami prawnymi, adwokatami, prawnikami zagranicznymi lub ich spółkami, współpracy z rzecznikami patentowymi, doradcami podatkowymi, biegłymi rewidentami, doradcami personalnymi, doradcami finansowymi lub ubezpieczeniowymi, rzeczoznawcami i tłumaczami. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż określając zakres informowania o stałej współpracy z określonymi profesjami, Kodeks Etyki, wskazuje je w katalogu stanowiącym numerus clausus, w sposób konkretny i precyzyjny. Nie można zatem argumentować, iż słowo „Partners” stanowi dodatek informujący o szerokim kręgu fachowców zaangażowanych w świadczenie pomocy prawnej, gdyż jest to sprzeczne z powołanym zapisem Kodeksu etyki Radcy Prawnego. Z kolei art. 25 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego jednoznacznie zakazuje informowania sprzecznego z prawem lub z dobrymi obyczajami oraz w sposób niezgodny z rzeczywistością lub wprowadzającego w błąd. Skoro zatem w Kodeksie wskazuje się sposób informowania o wykonywaniu zawodu w sposób ścisły, to należy się do tej formuły stosować. Z kolei wprowadzające w błąd i sprzeczne z art. 24 lit. b Kodeksu informowanie narusza postanowienia powołanego aktu.

W imieniu Komisji ds. wykonywania zawodu

Przewodnicząca Anna Sobczak